

اعضای حزب ملل اسلامی دستگیر شدند

۲۸ دی ۱۳۹۴ ساعت ۲۰:۳۰

حزب ملل اسلامی یکی از نخستین گروه‌های مبارز مسلمانان است که در مبارزه با حکومت پهلوی مشی مسلحانه را برگزیده بود.

حزب ملل در اسفند ۱۳۴۰ به رهبری سیدمحمدکاظم موسوی بجنوردی و با یاری کسانی چون ابوالقاسم سرحدی‌زاده، محمدجواد حجتی کرمانی، سیدمحمد میرمحمد صادقی، سیدحسن طباطبایی، عباس دوزدوزانی، محمدکاظم سیفیان و سیداصغر قریشی پایه‌گذاری شد.

این حزب عمدتاً از دانشجویان و دانش‌آموزان تشکیل شده بود و سن بیشتر اعضای آن به ۲۵ سال نمی‌رسید. بجنوردی، رهبر حزب هنگام تأسیس حزب ملل اسلامی، نوزده ساله بود. اعضای حزب جوانانی متدین بودند که با انگیزه‌های دینی پا به میدان مبارزه مسلحانه با حکومت پهلوی می‌گذاشتند.

مؤسسان حزب ملل اسلامی در نخستین جلسات حزبی، برنامه‌ها و اهداف حزب را در زمینه‌های اقتصادی، قضایی، فرهنگی و سیاسی، در ۶۵ ماده تصویب کردند. براندازی رژیم شاهنشاهی پهلوی و پایه‌گذاری حکومتی اسلامی، مهم‌ترین هدف بنیان‌گذاران این حزب بود. آنها آرمان برقراری حکومتی واحد میان تمام کشورهای اسلامی را در سر داشتند.

حزب ملل اسلامی برای رسیدن به اهداف خود سه مرحله را در برنامه خود گنجانده بود: ۱- مرحله ازدیاد و تعلیم ۲- مرحله استعداد و آمادگی ۳- مرحله ظهور.

در مرحله اول ایجاد هسته‌های اولیه حزب، عضوگیری و انسجام حزب مدنظر بود.

در مرحله استعداد باید با ایجاد سازمانی نظامی، کلیه افراد آموزش نظامی می‌دیدند و پس از جمع‌آوری سلاح و مهمات، در مرحله سوم موجودیت حزب اعلام می‌شد و مبارزات مسلحانه و درگیری نظامی با رژیم پهلوی آغاز می‌گردید.

مرحله ظهور، خود دارای سه مرتبه بود. در گام اول موجودیت حزب اعلام می‌شد. در مرتبه دوم عملیات تخریبی در دستگاه‌های مهم دولتی از قبیل مجلس، وزارتخانه‌ها و مراکز دولتی انجام می‌یافت و در نهایت آغاز مبارزه مسلحانه تمام عیار تا پیروزی و

برقراری حکومت اسلامی مورد نظر حزب ملل بود.

حزب ملل اسلامی برای در امان ماندن از ضربات ساواک، ساختاری ویژه در نظر گرفته بود و قرار بود هر یک از اعضا از میان مقامات بالاتر حزبی تنها مسئول مربوطه را شناخته و از آشنایی آنها با دیگر مقامات بالاتر جلوگیری شود.

در رأس نمودار سازمانی حزب ملل، رهبر و کمیته مرکزی قرار داشت. کمیته مرکزی چند شبکه را هدایت می کرد، هر شبکه از دو گروه و دسته تشکیل می شد. هر دسته دارای دو شاخه بود و هر شاخه در ذیل خود دو واحد داشت. هر واحد با دو مدرسه در ارتباط بود و در نهایت در هر مدرسه چند کلاس حزبی وجود داشت.

ارگان حزب ملل اسلامی، ماهنامه خلق بود که از بهمن ۱۳۴۳ تا زمان فروپاشی یعنی مهر ۱۳۴۴، در ۹ شماره چاپ و بین اعضا منتشر شد. پرچم سرخ رنگ با ستاره‌ای هشت پر در داخل یک دایره سفید، نشان حزب بود.

حزب ملل اسلامی، پیش از آنکه فعالیتهای نظامی و مبارزات مسلحانه خود را آغاز کند توسط شهربانی و ساواک کشف شد. شب بیستم مهر ۱۳۴۴، محمداقصر صنوبری یکی از اعضای حزب، در مأموریتی که برای عضوگیری به شهر ری رفته بود، هنگام بازگشت در اواخر شب مورد سوءظن مأموران شهربانی قرار گرفت و دستگیر شد و مورد بازرسی قرار گرفت. هنگامی که آنها مشغول بررسی محتویات کیف دستی وی بودند، صنوبری در یک لحظه کیف را از دست آنها کشیده و حین فرار، آن را به بام یکی از ساختمانهای اطراف پرتاب کرد. نیروهای شهربانی، صنوبری، را دستگیر و کیف را نیز پیدا کردند. کیف حاوی مدارک حزبی و ماهنامه خلق بود.

بدین ترتیب وجود حزبی مخفی برای مأموران مسجل شد. صنوبری، مدتی زیر شکنجه‌های مأموران مقاومت کرد تا دوستانش مخفی شوند و در نهایت نام یکی دیگر از اعضا و پس از آن آدرس دفتر مرکزی حزب در خیابان ری به دست مأموران افتاد. با کشف دفتر مرکزی، کلید کدها و رموز تشکیلاتی، نام افراد و دیگر اطلاعات محرمانه حزب، لو رفت. رهبر و دیگر اعضای حزب پس از اطلاع از موضوع، به کوههای دارآباد در شمال تهران رفته مخفی شدند اما مخفیگاه آنها نیز کشف شد و پس از درگیری مختصری که در شب ۲۴ مهر ۱۳۴۴ بین مبارزین و مأموران رخ داد و در نهایت همگی دستگیر شدند.

حکومت پهلوی خبر کشف حزب ملل اسلامی را برای انجام تحقیقات بیشتر سه ماه مسکوت گذارد. اخبار و جزئیات کشف و دستگیری اعضای حزب ملل در اواخر دی ماه ۱۳۴۴ در روزنامه‌ها منتشر شد و بازتاب وسیعی یافت.

محاكمه ۵۵ نفر عضو حزب ملل اسلامی در دو دادگاه عادی و تجدیدنظر برگزار شد رهبر حزب به اعدام و بقیه به حبس‌های ابد و سه تا ده ساله محکوم شدند.

با تلاشهای برخی روحانیون - مانند آیت‌الله سیدمحمسن حکیم که نامه‌ای برای شاه فرستاده بود - کنفدراسیون دانشجویان خارج از

کشور، و نامه ژان پل سارتر، رئیس کمیته دفاع از زندانیان سیاسی رژیم پهلوی به ناچار حکم اعدام بجنوردی، رهبر حزب را به حبس ابد تغییر داد.

حزب ملل اسلامی با اینکه بیش از چند سال دوام نیاورد و هنوز در مراحل اولیه شکل‌گیری بود که متلاشی شد و راه درازی تا رسیدن به اهداف خود داشت، اما نگرانیهای مهمی برای رژیم پهلوی به دنبال آورد.

حکومت وقت که پس از انقلاب سفید با تبلیغات گسترده خود سعی داشت مردم را موافق با رژیم جلوه دهد و در سایه همین تبلیغات مبارزات اسلامی مذهب‌یون و روحانیت را ارتجاع سیاه می‌نامید و قیام ۱۵ خرداد را به عوامل خارجی چون جمال عبدالناصر منسوب می‌کرد، از تشکیل چنین حزبی مخفی و مسلح، ضربه سختی خورد.

برخی از اعضای حزب ملل پس از آزادی از زندان فعالیت‌های خود را از سر گرفتند و با تشکیل حزبی تحت عنوان «حزب‌الله» و با همان مواضع حزب ملل، مبارزات خود را ادامه دادند. برخی دیگر از اعضا نیز به سازمان مجاهدین خلق پیوستند. با نزدیک شدن به آخرین روزهای حیات حکومت پهلوی، دیگر اعضای حزب ملل اسلامی از جمله رهبر حزب از زندان آزاد و در کنار قیام مردمی قرار گرفتند.

منبع: فارس

آدرس مطلب:

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۲۳۷۸/اعضای-حزب-اسلامی-مل-از-زندان-آزاد-شدند-دستگیر-اسلامی-مل-حزب-اعضای-۳۲۳۷۸>